

Stappenplan voor het aanpassen van onderwijsprogramma en PTA Nederlands voor vmbo-gtl

Het is zinvol om u af te vragen in hoeverre u al werkt aan functionele taalvaardigheidsdoelen en waar u in de inrichting van uw onderwijs nog zaken kunt bijstellen om de voorbereiding op vervolgonderwijs te optimaliseren. Het meest effectief, maar ook het meest vergaand, is het doorlichten en waar nodig aanpassen van het totale onderwijsprogramma voor de bovenbouw vmbo-tl, inclusief het PTA. U kunt er ook voor kiezen om te beginnen met aanpassingen op het niveau van afzonderlijke lessen of lessenseries en het onderwijsprogramma per periode. In latere instantie, als u een goed beeld hebt van de mogelijkheden en de opbrengsten, past u dan het PTA aan. Het ligt aan uw eigen situatie wat het meest voor de hand ligt.

Hieronder beschrijven we de stappen die u kunt zetten om uw onderwijsprogramma tegen het licht te houden. De eerste twee stappen zijn altijd het beginpunt, ook als u uw PTA (voorlopig) niet wilt veranderen,

STAPPEN

1. Bepaal aan welke doelen u wilt werken en beslis in hoeverre u dit wilt meenemen in uw PTA. (Zie ook de afzonderlijke checklist die u hierbij kunt gebruiken.)
Het gaat hier om functionele taalvaardigheid, waarbij realistische taken het uitgangspunt zijn, zo mogelijk met een koppeling met andere vakken. De meest relevante leerdoelen zijn:
 - studerend lezen en de inhoud van studieteksten verwerken;
 - langere en complexere schoolse en niet-schoolse teksten begrijpen en overzien;
 - formuleervaardigheid;
 - verslagen schrijven;
 - werkstukken schrijven;
 - woordenschat, in het bijzonder schooltaalwoorden;
 - presenteren;
 - discussiëren en overleggen;
 - argumenteren (geïntegreerd in bijvoorbeeld discussie, formuleervaardigheid).
2. Ga na waar deze doelen al een plaats hebben in uw onderwijsprogramma en beslis aan welke doelen u meer, explicieter of op een andere manier wilt werken.
3. Neem uw huidige PTA onder de loep. Inventariseer hoeveel kennis en hoeveel vaardigheden er getoetst worden. Dit kan bijvoorbeeld door een overzicht te maken waarin u de verschillende onderdelen uit het PTA, met de gekozen weging, uitsplitst naar kennis en vaardigheden. Het kan zijn dat een toets of schoolexamen beide omvat, bijvoorbeeld een combinatie van 'stof uit het boek' en een schrijfofdracht, of een leestoets waarin zowel (toepassen van) kennis gevraagd wordt als verwerking van de inhoud van de tekst. Beslis in zo'n geval hoe u dit het beste kunt weergeven; als u één cijfer geeft voor zo'n toets of schoolexamen kunt u 'de punten verdelen'.
4. Pas uw PTA aan. Beslis welke doelen u op welke manier gaat toetsen, op welk moment. Bepaal ook de weging. Het zal niet de bedoeling zijn om het totaal te verzwaren. Beslis dus ook wat u laat vervallen of aanpast in uw huidige PTA.

5. Maak een leerplan per periode: leg vast aan welke doelen u gaat werken, met welke opdrachten, werkvormen en leermiddelen. Bedenk op welke manier u abstract denken daarbij een plaats geeft en hoe u om wilt gaan met formatieve beoordeling. Het gaat om herontwerpen, niet om toevoegen. Beslis dus ook welke onderdelen van uw huidige onderwijsprogramma u laat vervallen of aanpast.
6. Bepaal voor welke onderdelen u gaat samenwerken met collega's van vmbo-gtl, havo en mbo. Maak hierover afspraken.
7. Herontwerp (waar nodig) uw lessen

